Mond-, hals- en keelonderzoek

Voorbereiding

Klaarleggen materialen:

- verlichting, bv. voorhoofdlamp, otoscoop of penlight
- tongspatel
- handschoenen
- niet-steriel gaas

Toelichting

Voorbereiding onderzoek mond en keel bij kind

Laat, als nodig, een kind op schoot van de ouder/begeleider zitten

- met de rug van het kind tegen de buik van de begeleider
- met de beentjes tussen de benen van de begeleider gefixeerd
- met een arm van de begeleider over de armpjes van het kind heen
- met de (andere) hand van de begeleider op het voorhoofd van het kind.

Moedig het kind aan om de mond te openen.

Voorbereiding onderzoek mond en keel bij volwassene

- Laat de volwassen patiënt de mond wijd openen, met het hoofd iets naar achter.
- Laat een beugel of kunstgebit uitnemen.
- Ga tegenover de te onderzoeken patiënt staan of zitten; face-to-face.
- Gebruik de tongspatel om alle delen van de mond zichtbaar te maken.
- Gebruik goede belichting; met voorhoofdslamp zijn beide handen vrij.

Toelichting onderzoek mond

<u>Inspectie</u>

- Inspecteer lippen, buiten- en binnenzijde, en mondhoeken.
- Inspecteer wangslijmvlies, overgangsplooi, gingiva, gebit, verhemelte.
- Laat de tong uitsteken en beoordeel bovenzijde.
- Laat de tong naar links en rechts bewegen en beoordeel de randen.
- Laat de tong tegen het gehemelte houden en beoordeel de onderzijde, het frenulum en de mondbodem.

HUISARTSOPLEIDING NEDERLAND

Mond-, hals- en keelonderzoek

Toelichting (vervolg)

- Duw met een spatel de tong naar beneden en beoordeel de basis van de tong.
- Inspecteer de afvoergangen van de speekselklieren
  - ductus paroticus: wangslijmvlies thv 2e molaar
  - ductus mandibularis: bdz naast frenulum van de tong

Palpatie (op indicatie bij verdenking of elke verandering die wordt waargenomen)

- Trek handschoenen aan.
- Gebruik een gaasje om de tong te omvatten.
- Palpeer de mondholte en vergelijk links en rechts.
- Palpeer, op indicatie, de glandula sublingualis onder de tong.
- Palpeer de tong op mediale laesies en de tongranden.
- Palpeer bimanueel, met één hand in de mond en de andere uitwendig, bij aandoeningen van wangen en mondbodem.

Toelichting onderzoek keel

Inspectie

- Druk met de spatel op de tong (vermijd aanraking met de keel om kokhalsreflex te vermijden).
- Inspecteer de tonsillen en de achterwand van de keel.
- Let op afscheiding uit de neusholte op de farynxachterwand aanwezig (postnasaldrip).
- Laat de patiënt ‘aaa’ of ‘eee’ zeggen en let op de beweeglijkheid van farynxbogen en uvula.

Toelichting onderzoek hals

Inspectie

- Inspecteer de hals; let op asymmetrie en zwellingen (met strijklicht beter te zien) van lymfklieren, speekselklieren en schildklier.
- Laat bij een zwelling ter hoogte van schildklier de patiënt slikken en kijk of zwelling omhoog gaat.
- Let op stand trachea.

Mond-, hals- en keelonderzoek

Toelichting (vervolg)

Palpatie

- Ga achter de patiënt staan.
- Palpeer met één hand en fixeer het hoofd met de andere of palpeer met beide handen symmetrisch.
- Palpeer oppervlakkig met het distale gedeelte van vlakke, gestrekte vingers in een kleine draaiende beweging.

Lymfeklieren en speekselklieren (Voor gl.sublingual is: zie palpatie mond)

- Palpeer in een systematische volgorde.
- Begin submentaal: eerst oppervlakkig, daarna vouw de vingers om de mandibula en palpeer diep.
- Gebruik dezelfde methode voor de submandibulaire klieren en de glandula submandibularis (evt. bimanueel).
- Ga langs de kaaklijn naar boven en palpeer de pre- en retro auriculaire klieren en de glandula parotis.
- Plaats de vingers hoog in de hals net voor de aanhechting van de m.sternocleidomastoïdeus en palpeer de voorzijde naar beneden voor de hoog-, midden-, en laagcervicale klieren.
- Palpeer diep net boven de clavicula van mediaal naar lateraal voor de supraclaviculaire klieren (evt. terwijl de patiënt inademt en de schouders optrekt) en daarna diep onder de clavicula van lateraal naar mediaal voor de infraclaviculaire klieren.
- Palpeer van beneden naar boven de achterzijde van de m.sternocleidomastoïdeus voor de dorsale klieren.
- Omvat de m.sternocleidomastoïdeus met de duim aan de ene zijde en de wijs- en middelvinger aan de andere zijde om diepe cervicale klieren te palperen.
- Ga naar dorsaal en palpeer het occipitale gebied voor de suboccipitale klieren.

Schildklier

- Neem het strottenhoofd tussen de palperende vingers en palpeer van schilkraakbeen naar ringkraakbeen.
- Laat tijdens het palperen slikken (evt. met slokje water): beoordeel terwijl de schildklier omhoog beweegt.

Mond-, hals- en keelonderzoek

Toelichting (vervolg)

Afvoeren van verontreinigde materialen
In de afvalbak: gebruikte gazen en gebruikte handschoenen

Nazorg

Voorlichten afhankelijk van de bevindingen

Literatuur

De Jongh TOH, e.a. Fysische diagnostiek. Bohn, Stafleu van Loghum, Houten 2015

HUISARTSOPLEIDING NEDERLAND